శతసంవత్సహస్రచంద్రదర్శిన
శ్చశతాభిషేకవిధిః

అథాతశ్శతాభిషేకవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామశ్శతసంవత్సర
వినస్సహస్రచంద్రదర్శినశ్చోదగయనఆపూర్యమాణపక్షే
ణ్యేనక్షత్రే బ్రాహ్మణానన్నేనపరితోష్య పుణ్యాహం వా
యిత్వా దేవయజనోల్లేఖనప్రభృత్యా ప్రణీతపాత్రాంతం
కృత్వాచోత్థాయ వ్రీహిభిర్యవైర్వాచతురశ్రం స్థండిలం
కృత్వా తత్ర ప్రధానకలశంనిధాయ ప్రధానం గంధ
పుష్పఫలైరవకీర్య ఇంద్రాదిక్రమేణ దక్షిణోత్తరాః కల
శాః స్థాపయిత్వా తిరఃపవిత్రంనిధాయ శుద్ధోదకేనపూర
యిత్వా మధ్యే ప్రధానకలశం రత్నైరవకీర్యాహతవాస
సాచ్ఛాద్యగంధపుష్పైరలంకృత్య మధ్యే ప్రధానకలశే
బ్రహ్మాణమావాహయేదింద్రాదీంశ్చక్రమేణ, ప్రజాపతి
మావాహయామి। పరమేష్ఠినమావాహయామి। చతుర్ముఖ
మావాహయామి। హిరణ్యగర్భమావాహయామి ఇత్యా
వాహ్య పరిధానప్రభృత్యగ్నిముఖాంతం కృత్వా దేవతా
మర్చయిత్వాపోహిష్ఠా మయోభువ ఇతి తిసృభిః హిరణ్యగ-
ర్భ ఇతి చతసృభిః, పవమానస్సువర్జన ఇత్యనువాకేనచమా-
ర్జయిత్వా తైస్తైః గంధపుష్పధూపదీపైరముష్మై నమో
ముష్మైనమ ఇత్యన్నేనాముష్మైస్వాహేత్యథపక్వాజ్జుహో
త్యాయుష్టేవిశ్వతోదధదితిపురోనువాక్యామనూచ్యాయు
రాఅగ్నేహవిష ఇతియాజ్యయాజుహోతి। బ్రహ్మజజ్ఞా

నమితి బ్రహ్మసూక్తేనఅగ్నిరాయుష్మానితిపంచభిఃప

రాఅగ్నేహవిషఇతియాజ్యయాజుహోతి। బ్రహ్మజజ్ఞా

నమితి బ్రహ్మసూక్తేనఅగ్నిరాయుష్మానితిపంచభిఃపర్యా
యైః స్విష్టకృత్ప్రభృతి సిద్ధమాదేనువరప్రదానాదథా
గ్రేణాగ్నిం దక్షిణ స్తంబేషు హుతశేషంనిదధాత్యాయుష్ట,
ఆయుర్దా అగ్న ఇతి ద్వాభ్యా మంత్రైతదభిషేకం కరోతి,
యాసుగంధారసావర్ణాన్ ఇతి చతసృభిః ప్రత్యర్చం ప్రధా
నకలశేనాభిషించతీంద్రాదిక్రమేణ యాప్రాచీరితిచతసృభిర
నుచ్ఛందసమభిషేకంకరోతి। యాఊర్ధ్వాన్ ఇతిప్రధానకల
శశేషేణాభిషించతి। అహతాని వాసాంసిపరిధాయాచ
మ్యాలంకృత్యాదిత్యముద్వీక్ష్యోద్వయంతమసస్పరి। ఉదు
త్యం। చిత్రం। తచ్చక్షుర్దేవహితం। ఉదగాదయమా
దిత్యఇత్యైతైనైవపథాప్రత్యేత్యైణకాం వైయాఘ్రంవా
సమాస్తీర్యతస్యాం ప్రాఙ్ముఖఉపవిశ్యసౌవర్ణేరాజతేతామ్రే
కాంస్యేవాపాత్రే ఆజ్యమానీయ హిరణ్యం నిధాయ ని.
మీల్యోన్మీల్యావేత్యబ్రాహ్మణాయప్రయచ్ఛతి ॥ అథ రథ
మారుహ్య గ్రామం ప్రదక్షిణీకృత్యదుందుభిశబ్దేన స్వస్తిసూ
క్తేన, గురవేవరందత్త్వా బ్రాహ్మణాన్ సపూజాశిషోవాచ
యిత్వా దశపూర్వాన్ దశాపరానాత్మానంచైకవింశతింపు
నాతి పుత్రపౌత్రైశ్చ షష్టివర్షసహస్రాణి స్వర్గలోకే
స్థిత్వా తమతిక్రమ్య బ్రహ్మణస్సాయుజ్యంసాలోక్యంచ
ప్రాప్నోతీత్యాహభగవాన్ బోధాయనః ॥

ఇతి బోధాయనోక్తః సహస్రచంద్రదర్శన
శతసంవత్సర జీవినశ్శతాభిషేకవిధిః.
శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

85

స్కాందపురాణోక్తా

శంతం భాయస్తుతం స్నానాంచంద్రదర్శన
కృతసంవత్సర జీవినశ్చశతాభిషేకవిధిః.
శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

స్కాందపురాణోక్తా

సహస్రచంద్రదర్శనే శతాభిషేక శాంతిః ॥

స్కాందే కేదారఖండే ॥—॥ అగస్త్యఉవాచ ॥ తీర్థాభిషేకమాహాత్మ్యం శ్రుతంత్వత్తస్సవిస్తరం । భూయోహం శ్రోతుమిచ్ఛామిమహా పుణ్యప్రదంనృణామ్ । యేనసర్వాణి పాపాని మహాపాతకజాన్యపి ॥ వినశ్యంతిమనుష్యస్య యేన దేవత్వమేష్యతి ॥ యేనసర్వేషుతీర్థేషుస్నాతోభవతిమానవః । తస్మైవదప్రయత్నేన శ్రోతుంకౌతూహలంహిమే ॥ స్కందఉవాచ ॥—శ్రూయతామభిధాస్యామి పురాణందివ్యముత్తమమ్ ॥ శతాభిషేకకరణం మునిభిఃపరికీర్తితమ్ । పుణ్యంయశస్యంస్వర్గ్యంచసర్వసంపత్కరంనృణామ్॥ దేవైనకథితంపూర్వ మిదంకుంభసముద్భవ ॥ ద్విజై రవశ్యంకర్తవ్యంమాససాహస్రజీవిభిః ॥ దుర్లభంహిమనుష్యాణామశీత్యాయుఃకలౌయుగే॥ యశ్చాయుర్విఘ్నమాప్నోతి తేనకర్తవ్యమాదరాత్ ॥ అధునాతత్క్రమంవక్ష్యేశృణుకుంభసముద్భవ ॥ రూప్యేణకారయేదేత్రిఖాం తత్రపూజాంపృథక్పృథక్ ॥ ఏవంసహస్రంకర్తవ్యమాయురారోగ్యవృద్ధయే ॥ లింగాకారంయథాకోశం శ్వేతవస్త్రేణకారయేత్ ॥ తండులైః పూరయేచ్చంద్రరేఖాంకృత్వాప్రయత్నతః ॥ కోశస్యోపరివిన్యస్య పూజయేత్కుంభ సంభవ । బ్రాహ్మణః క్షత్రియోవాపి వైశ్యశ్శూద్రోపిసంకరః ॥ బ్రాహ్మణస్తుస్వ

శ్రియోవాపి వైశ్యశ్శూద్రోపిసంకరః ॥ బ్రాహ్మణస్తుస్వ

యంకుర్యాద్ద్విజై రన్యైస్తు కారయేత్ । మాఘేవాఫాల్గునే
వాపి మఘావామాఘవేపివా ॥ శుక్లపక్షే శుభదినే శుభవారే
శుభోదయే । చంద్రతారాబలయుతే స్వజన్మదివసే తథా ॥
కుర్యాదేతత్ప్రయత్నేన శతకుంభవిధిం ద్విజః । వృణీత వేద
శాస్త్రజ్ఞా నృత్విజోనియతేంద్రియాన్ ॥ వస్త్రాలంకారగం
ధాద్యైరర్చయేత్తాన్ పృథక్పృథక్ ॥ ఆచార్యంవరయే
త్పూర్వం వేదవేదాంగపారగమ్ । శాంతిజ్ఞం శాంతమన
సంసపత్నీకంద్విజోత్తమమ్ ॥ తమలంకృత్యమంత్రేణప్రార్థ
యేద్భక్తిభావతః ॥ త్వంకురుష్వాభిషేకం మే పావనం పరమం
శుభమ్ । శ్రుతిస్మృతివిధిప్రోక్తం భవేయంసుకృతీయతః । గృహ
స్యేశానదిగ్భాగే ఫలపుష్పోపశోభితమ్ ॥ చూతోదుంబరశా
ఖాద్యంమండపం కారయేద్బుధః । కలశస్థాపనంతత్ర స్వస్తి
వాచనపూర్వకమ్ ॥ యావంతఋత్విజస్తత్రతావదాయా
మవిస్తరమ్ ॥ తన్మధ్యే వేదికాంకుర్యాత్ ప్రాదేశోన్నతభూ
మికామ్ । భద్రాసనంచతన్మధ్యే కుర్యాదౌదుంబరం నవమ్ ।
అరత్నిమాత్రంవిజ్ఞేయం యజమానస్యసర్వతః ॥ యావంత
ఋత్విజస్తత్ర కుంభాస్తావంతఏవహి ॥ నదీజలైశ్చ శుద్ధైర్వా
మంత్రైరేభిఃప్రపూరయేత్ ॥ సముద్రజ్యేష్ఠాఇత్యాది
చతుర్భిర్వారుణైరపి ॥ సముద్రాంస్తేఋచావాహ్యామధ్యమే
తుచతుర్ముఖమ్ ॥ అధిదైవంతథావిష్ణుం రుద్రంప్రత్యధి
దైవతం । తత్తద్దైవత్యమంత్రేణపూజయేయురథర్త్విజః ॥

తుచతుర్ముఖమ్॥ అధిదైవంతథావిష్ణుం రుద్రంప్రత్యధి
దైవతం। తత్తద్దైవత్యమంత్రైణపూజయెయురథర్త్విజః॥

లోకపాలాదికాస్తత్ర ఉగ్రభీమోక్తదేవతాః। వత్సరాయన
మాసర్తువారపక్షతిథిక్రమాత్॥ నక్షత్రదేవతాశ్చాపి
తత్రావాహ్యసమర్చయెత్ — అత్రశౌనకీయెవిశేషః —
శతాభిషేకంవక్ష్యామి శౌనకోహంద్విజన్మనాం। యదబ్దే
చేందుసాహస్రదర్శనంజాయతెనృణాం॥ తదొత్తరాయణె
పుణ్యే పూర్వపక్షేశుభదినే। సిద్ధయోగే స్వనక్షత్రె
జన్మవారయుతెథవా॥ స్వజన్మదివసేవాపిగురౌశుక్రేప్ర
కాశితే। పుణ్యాహంవాచయిత్వాగ్నిముఖంపూర్వవదాచ
రెత్। ఆజ్యసోత్పవనంకృత్వా తతోగ్నేఃప్రాగుదగ్దిశి।
వ్రీహ్యాదిధాన్యరాశౌతు తామ్రాన్వామృన్మయాంస్తథా॥
కలశానథసంస్థాప్యబ్రహ్మవిష్ణ్వాదికాన్క్రమాత్। వస్త్రై
రాచ్ఛాదితాన్సర్వాన్ గంధపుష్పైస్సమర్చయేత్। ఆవా
హ్యామధ్యెబ్రహ్మాణమధిప్రత్యధిదేవతె। విష్ణురుద్రౌ సమా
వాహ్య పాలానింద్రాదికాన్ స్తథా। తత్తద్దైవతమంత్రైస్తు
తత్తద్దేవాన్ యథాక్రమమ్। ఏతేషుకలశేష్వద్భిర్గంధ
పుష్పాదిభిస్తథా॥ అబ్దాదిదేవతాశ్చైవ పూజయెచ్చయథా
విధి। మాసనక్షత్రదేవానాంపూజాకార్యాప్రయత్నతః।
అన్యేషామపిదేవానాం పూజనంచోగ్రశాంతివత్॥ అభ్య
ర్చ్యజుహుయాదగ్నౌ వేదైశ్చైనైర్లింగమంత్రకైః। ద్రవి
ణోదాస్సవితెతినవోనవోవిద్యున్నయా। ముంచామిత్వేతి
షడృగ్భిరాయుష్యంవర్చస్యమితి। శతంజీవేతిచద్వాభ్యాం
పింగళృష్టిమంత్రిణం। ఉలూకయాతుమితిచమంత్రైశ్చ

షడృగ్భిరాయుష్యంవర్చస్యమితి । శతంజీవేతిచద్వాభ్యాం
పిశంగభృష్టిమంత్రిణం । ఉలూకయాతుమితిచమంత్రైశ్చ

జుహుయాత్త్ర్యక్రమాత్ ॥ సమిదాజ్యచరూనేవంప్రత్యేకం
సమసంఖ్యయా ॥ తతఃస్విష్టకృతంహుత్వాహోమశేషంసమా
పయేత్ । భద్రపీఠేచోపవేశ్యతత్కుంభైరభిషేచయేత్ ।
హోమమంత్రైస్తథాన్యైశ్చ సూక్తేనపురుషేణచ ॥ అబ్లిం
గాభిః పావమాన సూక్తైరన్యైశ్చశాంతికైః ॥ స్నాత్వాఽ
హతానివాసాంసి పరిధాయవిభూషితః ॥ పవిత్రపాణిరా
చాంతోనవయజ్ఞోపవీతవాన్ ॥ ఆకృష్ణేనేతిచాదిత్యం విష్ణుం
దృష్ట్వాకృతాంజలిః । ఉదుత్యమిత్యుపస్థాయస్తుత్వాదేవంస
మాహితః ॥ సౌవర్ణంరాజతం తామ్రం కాంస్యంవాజ్యేనపూ
రయేత్ ॥ కాంస్యస్యచపరీమాణంపలానాం పంచకంవిదుః ।
శతమానసువర్ణేన సమ్మితంశతవార్షికః । స్వపాపంనాశ
యేత్తి ప్రజ్ఞానాజ్ఞానకృతంతథా ॥ హిరణ్యంచక్షిపేత్తా
త్రేవస్త్రేణాచ్ఛాదయేత్తథా । యువంవస్త్రాణిమంత్రేణ
చాజ్యగంధాదిభిర్యజేత్ । హిరణ్యరూపఇత్యృచాహిరణ్యస
హితంఘృతమ్ । సమీక్ష్యదద్యాత్తత్పాత్రంశ్రోత్రియబ్రాహ్మ
ణాయచ । గురవేదక్షిణాందద్యాద్ధేనుంవస్త్రాద్యలంకృతామ్ ।
ఋత్విగ్భ్యోదక్షిణాందద్యా దేవంవిత్తానుసారతః । ద్విగు
ణంబ్రహ్మణేదద్యాత్తదానీమేవదక్షిణామ్ ॥ తత్తత్కుంభంస
వస్త్రంచ ఋత్విగ్భ్యశ్చ ప్రదాపయేత్ ॥ అన్యేభ్యశ్చైవవి
ప్రేభ్యోదద్యాత్స్వర్ణంస్వశక్తితః । స్యందనంశిబికాంవాపి
సమారుహ్యాశ్వమేవవా ॥ అభ్యర్చ్యవిధివచ్చాథ గజం
రాజాజ్ఞయాతతః ॥ పుత్రపౌత్రైస్సుహృద్భిశ్చ భృత్యైశ్చ

రాజాజ్ఞయాతతః ॥ పుత్రపౌత్రైస్సుహృద్భిశ్చ భృత్యైశ్చ

(12)

సహిత స్తథా। కారయేత్తూర్యఘోషేణ బ్రహ్మవీథీ ప్రదక్షిణం
బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్పశ్చాత్సహస్రంశతకంతథా ॥ ఇదంధ
న్యంయశస్యంచ శాంతిపుష్టికరంతథా ॥ ఆయుష్యదంపుత్రక
రంమహాపాతక నాశనమ్। దశపూర్వాన్ స్వపిత్రాదీన్ పుత్రా
దీంశ్చతథాపరాన్। ఏకవింశకమాత్మానం పత్నీశ్చైవపునా
తిసః। సర్వదానేషుయత్పుణ్యం సర్వతీర్థేషుయత్ఫలమ్।
తత్ఫలంసమవాప్నోతికర్తా కారయితాతథా॥ స్వర్గలోకమ
తిక్రమ్యవిష్ణులోకమవాప్నుయాత్ ఇతి ॥–॥ అత్రస్కాందే
విశేషః ॥–॥ అథాచార్యస్సమాదాయపాత్రమౌదుమ్బరం
నవమ్। తస్మింశ్చతండులవ్రీహిప్రియంగూశ్చతిలాంస్తథా।
అశ్వత్థౌదుమ్బరప్లక్షచూతన్యగ్రోధసంభవైః। త్వక్పల్లవైస్స
మాయుక్తం యజమానస్యపూర్వతః। స్థాపయేత్తద్గురుఃప్ర
త్యఙ్ముఖస్స్వాదిష్టయేత్యృచా॥ లిఖిత్వాసర్వతోభద్రంత
త్రపాత్రంనిధాయచ॥ అలంకృత్యసమావాహ్య బ్రహ్మాణం
తత్ర పూజయేత్। అష్టోత్తరసహస్రంవా అష్టోత్తరశ
తంతువా। యథాశక్తిజపేన్నానాహివామితిచమంత్రితః॥
భద్రాసనంసమారోప్య ప్రాఙ్ముఖంతంయతవ్రతమ్। నిషసా
దేతిమంత్రేణ దర్భైరభిమృశేద్గురుః। సప్తపర్ణసమాయుక్త
నవౌదుమ్బరశాఖయా। అభిషించేద్గురుర్మంత్రైస్సువర్ణ
పవిత్రయా। ఇమా ఆపశ్శివతమా ఇత్యనేనతృచేనచ। దేవస్య
త్వేతియజుషా మహావ్యాహృతిభిస్తథా॥ ఋత్విజోప్యభిషిం
చేయుర్మంత్రైస్తత్తజ్జపాదికైః॥ సహస్రాక్షేణమంత్రేణ

90

సురాస్త్వామితి మంత్రితః॥ సర్వేషువేతిమంత్రేణ...

Scanned with OKEN Scanner

త్వైతియజుషా మహావ్యాహృతిభిస్తథా ॥ ఋత్విజోప్యభిషించేయుర్మంత్రైస్తత్తజ్జపాదికైః ॥ సహస్రాక్షేణమంత్రేణ

సురాస్త్వామితి మంత్రితః॥ సర్వేషువేతిమంత్రేణబ్రహ్మా
ద్యైశ్చవారుణైః । వైష్ణవైశ్చతథా సౌరైః పావమానైశ్చ
సూక్తైః ॥ అభ్యషించన్సహస్రాక్షం యేనసప్తర్షయః
పురా॥ తేనత్వామభిషించామః పావమాన్యః పునంతుత్వామ్॥
భగం తేవరుణో రాజా భగంసూర్యో బృహస్పతిః । భగమిం
ద్రశ్చవాయుశ్చ భగంసప్తర్షయోదదుః ॥ యత్తే కేశేషు
దౌర్భాగ్యం సీమంతే యచ్చమూర్ధని ॥ లలాటే కర్ణయో
రక్ష్ణోరాపస్తద్ఘ్నంతుసర్వదా ॥ ఆపోహిష్ఠేతిమంత్రేణ
సర్వైః కుర్యాదనుక్రమాత్ । అభిషిక్తస్తు తైర్మంత్రైర్య
జమానస్సముత్థితః॥ దధ్నా చ మధునాక్తాన్నం దత్తం స్వాదిష్ఠ
యేత్యృచా ॥ అంగుష్ఠపర్వమాత్రం తద్యదద్యేతిచభక్ష
యేత్ ॥ పరిధాయాన్య వస్త్రంచ స్వాచాంతో దానమాచ
రేత్॥ ఆచార్యం పూజయేచ్ఛక్త్యా గోభూవస్త్రాదిభూషణైః॥
ఋత్విగ్భ్యో ధేనవో దేయాః హేమశృంగాదిభూషితాః ।
సువర్ణం వా తదర్ధం వా దద్యాత్తేభ్యశ్చదక్షిణామ్॥ సభ్యాం
శ్చ పూజయేద్భక్త్యా గోభూవస్త్రాదిభూషణైః । ఘృతపూ
ర్ణం కాంస్యపాత్రం దద్యాత్సమ్యగ్విలోక్య చ । గజాదియా
నమారుహ్య కుర్యాద్గ్రామప్రదక్షిణమ్ ॥ కాహళీతూర్యని
నదైః నృత్తగీతైస్సబాంధవః । వేదఘోషైశ్చవివిధైః వాదిత్ర
నినదైస్తథా ॥ గృహమాగత్య పయసా భోజయేద్బ్రాహ్మ
ణాంస్తదా॥ దీనానాథాంశ్చబంధూంశ్చభోజయేత్ షడ్ర
సాన్వితైః॥ యఏవమభిషిక్తస్స్యాత్సోఽత్రిధలోభవివర్జితః॥

Scanned with OKEN Scanner